

نقش ماده و صورت ابزار در فقه و اخلاق اسلامی

چکیده: از نگاه عرف، ابزارهای که در زندگی روزمره به کار می رود از ماده اولیه و هیئت و یا صورتی که عارض بر آن می شود ، ساخته شده است. این نگاه عرفی در فقه و اخلاق اسلامی مورد توجه قرار گرفته و احکام و دستوراتی در رابطه با ماده و صورت ابزار ذکر شده است. تامل در این احکام و دستورات نشان دهنده این امر است که اولاً صورت در ابزار بودن ابزار جایگاه ویژه ای دارد و موجب پیوند آن با علت غایی می شود که از نگاه عرف برای آن ساخته شده است و ثانیاً بر اساس همین پیوند، اثبات می شود که ابزار دارای طبیعتی می شود که در تامین منافع مترتب بر آن نقش دارد و این طبیعت اگر چه امر اعتباری و بر اساس اصل استخدام است اما موجب می شود که ابزار، ماهیتی خنثی نداشته باشد بلکه با توجه به «طبیعت حاصل شده از ماده و صورت» عناوین فقهی و یا اخلاقی گوناگونی بر آن حمل شود.

کلید واژه : ابزار، ماده ، صورت، طبیعت